

Ca-Nostra

*** ANY QUINT NÚM 199 ***

SETMANARI POPULAR ***

INCA, 10 DE D'AGOST DE 1912 ***

PETITS ASSAIGS

CULTURA POPULAR

Cultura popular, vulgarisació científica, educació de la dona... son coses de que's parla molt avui, coses que sens dupte fan falta, però de les quals solen tenir una idea molt errada els meteixos qui les prediquen. Perque per trastornar el cap a n'el poble ab quatre ideotes, y fer dels obrers uns pedants ab blusa, y dotar la dona de quatre vicis intel·lectuals dels que pitjor li escauen, no cal parlar de cultura ni d'educació ni de ciencia.

Conec la biblioteca circulant d'un Ateneu democràtic, aon uns senyors sense preparació suficient donen conferencies als socis sobre temes qu'aquests no estan capacitats per entendre. Aquesta biblioteca se compon principalment de novel·les; les més verdes y més antisocials son les més llegides. Els directors d'aquest Ateneu, que, com molts de republicans, son candidíssims, se fan l'ilusió d'educar el poble!

Hi ha qui creu de bona fè que un home que ha llegit dues dotzenes de novel·les es més culte que aquell que no n'ha llegida çap. Evidentment el primer tindrà una noció més ó menos vaga y absurda d'una partida de coses que'l segon ignora: però això, de que'l cura? Com més grós sia el fàrrac d'aquestes idèes, més difícil li será lligarles y ordenarles entorn d'alguns sòlits principis centrals que probablement serán els que li manquin. En camvi, un home senzill pot tenirlos sense sebre llegir ni escriure.

Un home del camp pot formarse una cultura amb les soles idèes collectives filtrades per la tradició, molt més fonda, més llegítima y més pràctica que la de qualque sabater fart de lectures radicals. Un poseirà el Cre-

do (en el Credo s'hi conté molta més ciencia qu'en tota una biblioteca), y els Manaments: en lo essencial sabrà perfectament a ne què atendre's. Posseirà els coneixements del seu ram y un patrimoni d'idèes y de costums que'l bon sentit y l'honradesa popular han anat formant per tothom. Tindrà el cap clar y el cor recte, rebutjarà instintivament lo que puga introduir un desordre en l'esperit, y se nodrirà de substancies assimilables, essent susceptible de tots els perfeccionaments intel·lectuals.—L'altre, amb el el cap perturbat per cent novetats incoherents y malcompreses, o fluctuará entre els ideals més oposats sense sebre may a ne que atendre's en son pensament ni en sa conducta, o devindrà un sectari alucinat de qualsevol sistema estrambòtic: axí son molts d'anarquistes.

Destruir l'harmoniosa formació cristiana del poble, maldement sia per medi de llibres sociològics, no es una obra de cultura, sino de barbarie. Que dir cultura, val tant com dir cultiu, y talar ordis y favars, per tirar a grapes y fora de sahó, dins una terra sense preparar, tota casta de llevors mal barretjades, inclús cisanya, es una singular manera de cultivar els camps.

Tenc de dir encara una cosa, y es que'ls intel·lectuals llegítims de totes les tendencies, qui saben l'estudi y l'esfors que costa arribar a pensar per compte propi y a veure el mon en la complexitat del seu mecanisme, s'en riuen molt d'aquesta cultura encomanada en quinze dies, amb quatre conferencies y quatre novel·les malpades, a uns homes mancats a lo millor dels rediments més elementals de l'escola primaria.

Iv.

Nius rebutjats

A la meua neboteta,
Na Celerina Pons.

*Quant les florides ginestes
porten aromes d'estiu,
per balcon y per finestres
el teulader fa son niu.*

*Si trob, en arribá a foia,
el niuet ja comensat
y l'esbuch, m'apar que hi plora
l'estol que encara no es nat.*

*Mes no ha trencat el nou dia
ni es sortit encara'l sol,
quant ja sent la piularia
del teulader ramerol*

*que amb plomes y brins y llanes
altre pich compon son niu;
y altre pich son les persianes
tomba dels reys de l'estiu.*

*Axí sovint la criatura
quant tria cor ahon niar
compon son niu de ventura
que ben prest li han d'esbucar.*

*Ses esperances posades
en l'amor, xalesta viu,
y no pensa si de bades
durá busques a-n el niu.*

*Fuig de cart y de matzina
y de fals enganador:
que no hi ha goig, Celerina,
més incert que'l goig d'amor.*

Emilia Sureda.

Tradicions populars mallorquines

DE COM ES PORCHS ENGANAREN EL DIMONI

El dimoni un temps feya de porquer, y un die, per no haver de passetjar es berenar fins que tendria talent, mira si hi hauria cap claper o cap abre per amagarley, y no'n colombrava un per nat senyal: aquell camp era més lli que's call de sa mà.

—Si'u deix en terra, diu ell, es porcs m'ho sauparán. Lo millor será fer un clot, posarley

dedins, y tapar de terra ben tapat. Així no m'ho trobaran.

Fa's clot, hey posa's pa, es formatje y ses figures seques, ho tapa de terra ben tapat, y jo li ha estret a fer una volta per aquells contorns a veure si trobaria cap ànima descuydada.

Devers mitjan capvespre torna sense res en fus y ab molta de rusca.

Y me trob's clot tot grufat y es berenar qu'havía finit.

—Es porchs havian sentida s'o'or, y, grufa qui grufa, le hi havian trobat, y no li hagué bocinada per hom.

—¿Així va axò? diu el dimoni, flastomant a la descosida. ¡No'n vuy jo guardar de porchs!... Ell saben y tot lo que hi ha de vall terra! ¡Saben més que jo! ¡Que's fassen trons ells y qui prega per ells!

Tira sa taleca y ses corretjades, y ja li ha copat a veure si per un altre vent faria més carrera.

Antoni M.ª Alcover, Pvre.

PALMA NOVA

COBOLADES

1.^a

T'ofol: 'vuy m'han innovat,

No sé si es vè,

que Palma prest ha de sè

la ciutat nova,

y ara, ja li fan sa prova

amb lo siguent:

Primer anava sa gent

per ses aceres;

ara s'hi assèuen v.iveres

y tropa esterna.

Cualsevol es qui governa

tant jo com tú;

tot es nostro y de nigú,

salvo contr-orde;

Abans, la Lley no era sorde,

y, en general,

de la bèn Municipal

nigú s'en reya.

Un article d'ella deya:

«En tot l'estiu

l'enfront de cada xibiu,

al sortí'l sol

regarán el seu trispol

les endressades».

Ara, heu neguen ses brigades

demunt sa pols;

y es fanc d'aquell pebre dols

per tot s'escampa

am sos microbis y enrampa

ses gargamelles...

Oh! aquí veim coses molt belles

en temps d'un Pou:

Llibertat! Fora cap jou!....

Tén, Tòfol, calma

de vuy-demà

la bella Palma

tota se transformarà;

Dexem per ara,

(que a la fi no es cosa rara)

fér, de pols, fanc p'es carrés;

y ses aceres

per conte d-s tavarnés....

Fora quimeres!

Ell ho entén, va dí En Moll.

y, si t'vols guardá's bec-còll,

calla y no digues rès més.

Un ex-Municipal.

Palma veyá 6 Agost de 1912.

Teadures d'or

EXEMPLE QUE CONFORTA

A Bèlgica malgrat la fortíssima organització del socialisme y les femibles armes de combat que esgrimeix el partit lliberal, no poguent comptar ab l'escut d'una dinastia que es ben eclèctica y havent de bregar ab les dificultats que suposa una constitució lliberalíssima, fa vintivuyt anys que hi governa'l partit catòlic, y ara acaba d'atènyer una nova y esclatant victòria electoral.

Les causes d'aquest persistent y esplèndid resultat, que constitueix una magnífica excepció en la història política de nostre temps, les trobam detalladament explicades en l'obra monumental *Vinticinco anys de govern: L'obra del partit catòlic belga*, publicada en la ocasió que indica'l mateix títol. En sa lectura un hom resta parat davant aquella extensa y potentíssima organització social, econòmica, política, cultural y religiosa ab que'l Catolicisme a Bèlgica treballa, lluyta, se sacrifica y escampa'l bé. Ab aquests medis s'obtenen ventatjes de tota casta pera l'obrèr; son positius y grans els avenços materials de la nació; hi ha un exèrcit bon xic disciplinat de gent de tots els estaments que defensa en el camp social y polític drets y els de la Iglesia, se proporciona als infants una solida instrucció religiosa, y's creen vigoroses mentalitats cristianes.

De la causa principal dels èxits obtinguts en l'espai de tant de temps, y en mitj de tantes oposicions y resistències, totjust se'n fa esment en la dita obra, degut al fi especial de sa publicació. Mes es ben coneguda la vida religiosa, cada dia més floreixent en aquell país, en certa manera privilegiat. Y aquesta vida religiosa, practicada lo meteix en la llar que en el temple, pels estaments directores

que pels obrers, se sabolla de les fonts més pures y més vitals. Allà han treballat els grans apostols de la Comunió frequent y diària, y les seves campanyes s'han vist coronades per resultats brillants. Y pera completar la excel·lència y eficàcia de la pietat belga s'es desenvolupat un ben dirigit moviment litúrgic que està produint fruits abundosos en son terror, y que deservir de llevor y estímulo a les demarcacions catòliques.

«Missatge del Sagrat Cor de Jesús».

PUBLICACIONS REBUDES

EL ÚLTIMO HIDALGO per D. Angel Ruiz Pablo.—*Il·lustracions de J. B. Font Bley.*—*Llibreria Catòlica, carré del Pi, número 5, Barcelona—1912.*

El Último Hidalgo, es una sentimental èpica d'un'ànima anyoradissa de passades glòries y mal avenguda ab el mesquí positivisme y materialisme de nostros temps. Perteneix a un romancisme de bona classe y d'entonació perit cristià que qualche vegada fa entrar els ulls de llàgrimes. Es un tipo que ja es cassetja, y per lo metex més simpàtic y vida a planyer-se de la seua desaparició. Es tan segús de que la seua lectura ha d'agradar ferri a nostros amics.

Un tomet, de 17 per 11 centímetres, ven a les principals llibrerries a 50 cèntims en rústica y una pesseta en tela.

MONTSERRAT. Novela de costums escrita per la distingida Poetesa D.ª Dolors Monserrá de Macià traduida al castellà per D.ª Maria de M. V. de B., ab il·lustracions de la Senyoreta Lluisa Vidal.—*Llibreria Catòlica, Pi, 5, Barcelona—1912.*

La Biblioteca del Hogar (2.ª serie), que conté una colecció recomanable d'obres de caràcter contarel·l, que publica ja fa anys la Llibreria d'En Casals de Barcelona, ara s'ha augmentat ab l'hermosíssima novela de costums catalanes que du'l títol sugestiu de Montserrat.

L'interès sempre crexent del argument, el cabat relleu en que, per dirho així, resalten fondo totes ses figures, y mes qu'axò l'esplendorosa moralitat de l'obra, son condicions que la recomanen a les famílies cristianes com a lectura delitosa al metex temps que instructiva, especialment per la juvenesa, que s'apassionada regularment a n-aquesta classe de lectures, que no sempre se pot passar les seues mans ab la seguretat de la presència axò sens fallarli mèrit literari y d'imaginació.

Hermosetjen l'obra, agradoses y artístiques il·lustracions.

Forma un tom de més de 230 planes, tantany 21 per 13 centímetres, y se venen a les principals llibrerries, al preu de 250 cèntims en rústica, y 350 en tela.

FESTA A SANTA MARÍA

Sr. Director de CA-NOSTRA.

Molt senyor meu: Ahir se celebrá el cinquantenari de la fundació del convent de Can Sant Joan a n-aquest poble, al metex temps que les Bodes d'or de la professió religiosa de tres monjes veyetes Sor Maria del cor de Jesús, Sor Victoria y Sor Maria Margalida qu'encara viven en residencia a la metexa casa.

Ab tal motiu tenguerem festa grossa en que prengueren part totes les classes socials d'aquesta població.

A la Iglesia se celebrá Ofici major y se cantá el Te-Deum en gran solemnitat prenguent part ab el cant el poble.

Després de l'Ofici, el Clero parroquial, l'Ajuntament y les persones més distingides de la població y tota la gent qu'havía assistit a la solemnitat, qu'era molta, va anar a felicitar ses morjes, sobre tot les tres veyetes, que sonreyen de satisfacció y alegría; y no li dicres, si'n cayen d'anhoresbores a la dreta y esquerra qu'era un gust.

Les bones religioses mos obsequiaren ab un refresc ab aquell amor y saba peculiars en elles, mentres algunes nines recitaren poesies y discursos quedant tots ben contents d'aquella diada y fent vots perque Deu Nostro Senyor allargui la vida demunt la terra a n-aquells tres angels fundadors en quin front ja se veu la frescor d'una nova innocencia.

El Corresponsal.

Santa María 7 d'Agost de 1912.

JOVENTUT CATÓLICA A INCA

Sabem que uns quants joves animosos d'aquesta localitat tenen el projecte d'establir, dins poc temps, un centre catòlic en tots els atractius morals, instructius y delitosos que la moderna educació imposa.

Per recaudar diners pels gastos que necessariament du una organizació d'aquesta naturalesa, ja s'es uberta una suscripció voluntaria en l'apoyo de les principals families d'aquesta Ciutat.

Mos aiegram ferm de la noticia, y encara més de l'orientació que se pensa donar a dit Centre, puis se vol fórmir y educar els joves qu'a ell concorrin, no solsament perque sien bons catòlles, sino també bons pares de familia, bons homes de govern, y bons polítics, si venia'l cas.

Tals bells afanys merexen esser acullits ab entusiasme per tots els bons. Per nostra part posam les columnes de Ca-Nostra a disposició dels entusiastas iniciadors per l'ecxecució del seu pensament; y es de creure que la ciutat d'Inca acullirà l'obra ab el carinyo y la simpatia que's merex.

EL PENÓ DE LA TERCERA ORDE

Després de dos anys de ferhi feyna el dia de Ntra. Sra. dels Angels els terciaris d'Inca tengueren la satisfacció de beneir el penó en

gran solemnitat.

Es una joia de molt de valor material y artístic que no mos será fácil ferne una descripció precisa; però la pessa heu paga y qualque cosa hem de dir per quedá bé davant els fills de Sant Francesc.

En quant a n-el valor material ab una sumada n'hem sortit, y mos arriba a 1250 ptes.; ara en quant a la part artística ja's més mal d'estimar.

El pensament principal del dibuix, si voleu, no's nou; mes el conjunt si qu'en presenta de novetat y bellesa sorprenenta a qualsevol qu'el mira. Sant Francesc beneix a fra Lleó dins un medalló molt ben pensat en quin contorn s'hi llegex: *Deus meus et omnia*. De baix arranca una llarga brancada de roses que per l'esquerra s'en puja voreljant el medalló fins a tombar per la dreta.

La confecció es de baix relleu brobat en seda y or ab un esment y netetat admirables. A pesar d'esser un poc jo aficionat a veure treballs d'aquesta classe, may havia vist una cosa més ben feta en sedes que ses figures y cares que se destaquen dins un camp, tot ab una entonació de colors que un no sab, en no ser de ben prop, si es el pinsell escampadís a l'agulla precisadora que ha donat vida y casi moviment a n-aquell cuadro hermosísim.

A darrera té l'escut de la Tercera Orde Regular, que pel seu treball y gust fa joc en sos davants. Una cosa mos causá un poc de decepció: al veure la dedicatoria escrita en castellá, cosa que no se compren quan no sia un descuyt, puis les inscripcions axí, a Mallorca y Catalunya denen estar en llatí o'n catalá, en la llengua de la Iglesia o'n sa nostra.

L'obra de mans de tant preciós penó l'han feta les religioses franciscanes d'aquesta població, sonant principalment els noms de Sor Nalicia y Sor Modesta a ne qui donam l'anhorabona pel seu treball y bon gust, fent-la extensiva al Pare Cerdá y tota la Germanada qu'han aportat caudals y direcció.

Cronicó d'Inca

Agost de 1912.

Dia 1. —El Sr. Jutje ha processats els 12 jugadors que s'agafaren s'altre dia a un establiment de la Plassa de la Iglesia.

—Mos diuen que un amo de un establiment qu'está devers sa Pescataria, al reconvenirlo sobre'l joc ha dit que tenia orde del Sr. Batle per jugar. Suposam que'l Sr. Ramis que du tant per socorrat axò del joc, voldrá fer desvanexer tal especie, y sobre tot, voldrá fer callar aquestes murmuracions de cada dia més accentuades que corren de boca en boca sobre ganancies y participacions.

Dia 2.—La festa de nostra Senyora dels Angels celebrada enguany a Sant Francesc ha revestit singular importancia y solemnitat ab motiu de beneir un nou penó la Tercera Orde de seglars.

La iglesia estava maravellosament adornada axí com sab endiumenjarho fra. Baltasar.

Les completes foren solemníssimes y concoregudes.

Desde ben dematí se digueren misses y se doná la comunió a moltitut de feels qu'anaren a guanyar el perdó d'Assis.

A les deu, després de cantada Tersia, se doná principi a la bendició del ric penó pel molt Rnt. P. Provincial, Fr. Bartomeu Salvá, servint de padrins el Sr. Ministre y Sra. Ministresa de l'Orde o sien D. Pere d'Alcántara Mulet y D.ª Monserrat Borrás de Ribas. Ocupaven lloc preferent acompanyant els Ministres, eis discretoris de senyors y senyores de l'Orde Tercera. Cantat el *Te-Deum* se comensá l'Ofici celebrant el metex P. Provincial. Mossen Simó Reus, fe'l sermó que versá sobre'l titol de nostra Senyora dels Angels, y animá els terciaris a seguir les petjades del Fundador, dient qu'aquell dia h'ia d'esser com la jura de banderes de:s soldats per lluytar les batalles del Senyor.

El vespre hi va haver lletanies, frisagi cantat, sermó pel P. Cerdá en quines paraules s'hi reflectava l'alegría y satisfacció per aquella diada.

Se fé una processó ab el Santíssim.

Devant portava el penó el Ministre Sr. Mulet, seguit d'una notridíssima representació de terciaris, tots en son escapulari gros vestit exteriorment que daven goig.

El V-ricle era portat per Mossen Bernadí Font, Ar. ipreste, aydat per Mn. G. Pujades y Mn. P. J. Beltrán. Servaven asta membres de la Junta y tancaven la processó el P. Provincial y el P. Director ab los altres membres del Consistori, resultant un acte solemníssim y commovador.

En totes les funcions el poble prengué part ab el cant.

Dia 4.—En el carrer Major segueix amenisant les vellades la banda que dirigeix el Sr. Rotger, ab hermoses pessas del seu repertori.

El carrer Major, com tots els diumenjes y festes, ofereix un aspecte, senyorivol y agradós ab l'estol de joves qu'es passejfen y ab les faroles enceses.

Una nota discordant hem de fer constar: el Sr. Batle se de cuida de fer posar les cadenes y passen carretons y autos, molestant a n-els qui tenen dret a passejarse comodament. ¡Tal volta no hi ha els carrers de Messons y del Born, per ont poden anar els carros sense fer voltera! Convé Sr. Batle que s'abús diumenje no's repetesca, sino vol esser cívicat.

— Se celebra la festa de Sant Domingo ab molta solemnitat, fent al capvespre processó del Rosari.

Dia 7.—Entrá a la pressó d'aquest partit n'Antoni Gayá (a) Menceri, com a presunt autor d'haver furtat un sac de metles den Femenia de Santa Margalida.

Dia 8.—La Guardia civil d'aquesta ciutat detengué y posá a disposició del Jutjat d'Instrucció d'aquest partit a un tal Juan Comas de Can Melis de Binisalem y a una tal Pereta Matamens, per sospites de que sien els autos d'un robo de metles, fet a Son Paparra de l'amo Jordi Llobera (a) Nás.

Dia 9.—Sentim fortes queixes respecte a que fa tres setmanes que'l Batle no ha convocat l'Ajuntament, y per tant, aquesta Corporació no ha tengid i cap s ió.

¡Com si no hi hagués assumtos de que tractar! Y de lo dels contes eccesius que no s'hi ha de posar remey?

Convendria qu'ara qu'estam en temps de metles se fes vigilar el camp ab sa nit, y moltes altres coses qu'hauria d'acordar l'Ajuntament p'el benestar de la població.

BOLLETI COMERCIAL

Preus que reigirem a nostro mercat.

Bessó	a	100'00	el quintá
Blat vey	a	17'00	la cortera
Blat novell	a	16'00	id.
Sivada	a	8'00	id.
Ordi	a	9'50	id.
Faves de cuynar	a	20'00	id.
Idem. novellas.	a	15'00	id.
Monjetes de confit	a	28'00	id.
Siurons	a	20'00	id.
Guixes	a	19'00	id.
Patatas	a	4'00	es quintá.
Moniacos	a	0'00	id.
Garroves	a	6'00	id.
Gallines	a	0'85	sa tersa
Ous	a	1'00	sa dotzena

Refrans, ditxos, adagis o proverbis.

	245
Pocs doblers, y ben gastats.	246
Tantes me'n digues, sols que n'on feres.	247
Nous Reys, noves lleys.	248
Tots ets estugosos son bruits.	249
Estodia, que'l Papa es vey.	250
A ase traidó, un bon verdany y un bon punyidó.	251
Tot bon ase, s'axeca.	252
Any d'aueyes, any de beyes.	253
Axí ho hem trobat, y axí ho dexarém.	254
Si no hi veus, pot uyeres.	255
Si no tens mals de cap, compra un ase.	256
Es pecat may va tot sol, es com es lladres que se pleguen.	

	257
Any de pusses, any de blat.	258
Un tió tot sol no crema, dos, tampoc y un poc.	259
Com més dörmen, més són tenen.	260
Ja pots siulá, si s'ase no vol beure.	261
Es sabatés duen ses sabates més veyes.	262
Cada casa es un niön.	263
Es temps passa per tothom.	264
Per conexerse han de dormí set anys gats.	265
Allá ont hi ha mèl, no hi fallen bèyes.	266
Com més son es parès, manco s'enténe.	267
Un sò, du un altre sò.	268
Olla petita, prest vessa.	269
Qui té fam, somia trüites.	270
Barbé pietós, fa sa nafra prudenta.	

Almacenes Montaner

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á 11

= PALMA =

Pañeria, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería, Confección de blanco, Géneros de punto, Estatuaría Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes.

«EN LA SUCURSAL CAN BITLA»

ROPASHECAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

Imprenta de Ca-Nostra

Se confecciona toda clase de modelació per Juljats municipals y Caxes rurals baix d'inteligenis direccions. Talonaris per la loteria nacional, programes y tota classe de treballs ab pronti ut y economia.

Ca-Nostra

SETMANARI POPULAR

A 4 pessetes l'anyada entera.
A n-els Srs. mestres y obrers que mo ho demanin sols los contán 2 pessetes.
A n-els qui comprin a nostra llibreria per 100 pessetes cad'any al contat los regalám la suscripció.
Els suscriptors tenen dret a publicar un anunci 4 vegades l'any.
Carré de la Murta, 5.—INCA.

JUAN SUÉS

sastre que se dedica á la enseñanza de corte y á la confección de toda clase de prendas de vestir para Caballero á precics muy económicos.

Precio de cortar un traje 2 pesetas.

CALLE DE LA ESTRELLA, N.º 16.—INCA

EL ECO FRANCISCANO
REVISTA QUINCENAL ILUSTRADA

Redacción y Administración: Colegio de Misiones para Tierra Santa y Marruecos—Santiago de Galicia.

REPRESENTACIONES PRINCIPALES

que dins el Ram de Llibreria te'n

Miquel Durán Seurina

La de la Casa GUSTAU GILI qu'a l'actualitat edita les *Obres completes* d'en Joan Maragall.

La de la Casa SATURNI CALLEJA qu'ara publica una biblioteca titulada: *Ciencia y Acción*, recomanada per molts de Prelats espanyols.

La de la Casa F. SEIX, qu'actualment publica una obra de molta aceptació: *Enciclopedia Jurídica Española*.

La de la Casa ESPASA, que se llueix ferm en una obra de gran renom la *Enciclopedia Universal ilustrada*.

INCA, (BALEARES)

Aquest Setmanari se publica ab censura eclesiástica.